

Welkom in Rome

AANKOMST IN ROME	3
WAT U NIET MAG MISSEN	4
HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN	6
ROME IN 3 DAGEN	8

Uitzicht op de basiliek Santi
Ambrogio vanaf Villa Medici

© e55evu/Getty Images Plus

AANKOMST IN ROME

Met het vliegtuig

Luchthaven Fiumicino - Leonardo da Vinci – 32 km ten zuidwesten van de stad - ☎ 06 65 951 - www.adr.it - gratis stadsplattegrond bij het Punto Informativo Turistico (PIT - aankomsthal, terminal 3 - dag. 8.30-18.00 u).

Luchthaven Ciampino – 15 km ten zuidoosten van Rome - ☎ 06 65 951 - www.adr.it - PIT (aankomsthal - dag. 8.30-18.00 u).

VANAF LUCHTHAVEN FIUMICINO

Trein – De **Leonardo Express** rijdt om de 15-30 min. in een halfuur rechtstreeks naar het station Termini, 6.23-23.23 u (Termini-Fiumicino 5.35-22.35 u, € 14). Als u naar Trastevere wilt, neemt u de stadstrein **FL1** richting Roma Tiburtina (elk kwartier, op zo. elk halfuur - 5.57-22.42 u - enkeltje € 8). Voor meer informatie: www.trenitalia.com

Bus – Er rijden regelmatig bussen naar station Termini (50 min.): Terravision

(www.terravision.eu - enkeltje € 7, retourtje € 14), Sit Bus Shuttle (www.sitbusshuttle.it - enkeltje € 7, retourtje € 13), T.A.M. (www.tambus.it - enkeltje € 10, retourtje € 15) en Rome Airport Bus (www.romeairportbus.com - € 6,90). Ze vertrekken bij het busstation aan T3. Volg vanuit T2 de wegwijzers 'Regional Bus Station' voor bussen van Cotral (www.cotralspa.it - € 5). Kaartjes zijn te koop aan de automaten en op de bus (€ 7), of online (goedkoper).

Taxi – Een taxirit naar het stadscentrum kost € 50 (vast tarief) tot vier personen, bagage inbegrepen.

VANAF LUCHTHAVEN CIAMPINO

Bus – Bus 520 rijdt tot **metrostation** Cinecittà (lijn A), bus 720 rijdt tot Laurentina (lijn B) - € 1,50. Bus Atral tot Anagnina (lijn A) - € 1,20. De bussen van Terravision (enkelte € 6, retourtje € 11), Sit Bus Shuttle (€ 6), Rome Airport Bus (vertrek vanaf 3.30 u - enkeltje € 6,90, retourtje € 9,90) en de bussen van Atral (via station Ciampino, bus + trein € 2,70) rijden tot station Termini.

Taxi – Een **taxirit** naar het centrum kost € 30 (vast tarief) tot vier personen, bagage inbegrepen.

Met de trein

Stazione Termini – Piazza dei Cinquecento.

Met de bus

De bussen van **FlixBus** (www.flixbus.nl) stoppen bij het station Roma Tiburtina.

METRO

www.atac.roma.it

Dienstregeling: 5.30-23.30 u (1.30 u op vr. en za.).

Tarief: kaartje BIT (100 min., € 1,50); Roma 24h (€ 7), 48h (€ 12,50), 72h (€ 18) of 7 dagen (€ 24).

Overzichtsk kaart: aan de binnenzijde van het omslag.

☞ 'Openbaar vervoer', blz. 18.

WAT U NIET MAG MISSEN

Onze favoriete 'mooiste plekjes'

1

Colosseum ★★★
Vouwkaart F6 - blz. 64

2

Scalinata della Trinità dei Monti ★★★
Vouwkaart E3 - blz. 69

3

Piazza Navona ★★★
Vouwkaart D4 - blz. 30

4

Pantheon ★★★
Vouwkaart D4 - blz. 39

5

Piazza San Pietro★★★
Vouwkaart B4 - 📍 blz. 94

6

Forum Romanum★★★
Vouwkaart E-F6 - 📍 blz. 54

7

Fontana di Trevi★★★
Vouwkaart E4 - 📍 blz. 76

8

Tivoli, Villa Adriana★★★
Buiten de plattegrond - 📍 blz. 108

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

♥ **Word verliefd op de Madonna dei Pellegrini**, die Caravaggio schilderde in de Chiesa Sant'Agostino. Let in het bijzonder op het contrast tussen de verfijnde voeten van Maria en de vuile voeten van de twee geknielde pelgrims voor haar. Het wekte bij veel tijdgenoten van de kunstenaar ontzetting op. blz. 35, 163.

♥ **Mis een van de mooiste uitzichten op Rome niet.** Daarvoor moet u op het terras van het Castel Sant'Angelo zijn. blz. 92.

♥ **Snuif in het oude getto de geur op die ontsnapt uit Forno Boccione**, een koosjere, traditionele bakkerij die heel wat overheerlijke specialiteiten in huis heeft, zoals de *crostata ricotta e visciole* (taart met ricotta en morellen). blz. 134.

♥ **Tel de verschillende okertinten van de huizen in de wijk La Garbatella.** Het zijn er wel vijftig. Deze voormalige arbeiderswijk waar de gevels in de loop der tijd hun glans verloren, waar de was uit het raam te drogen hangt en waar tomaten tegen de gevels

Tijdens een wandeling bij zonsondergang langs de Passeggiata del Gianicolo wacht u dit uitzicht.

groeien, bewaarde de landelijke charme die ze ook al bezat in de jaren 1960.

📍 blz. 86.

♥ **Geniet van de zonsondergang vanaf de Passeggiata del Gianicolo**, terwijl u proeft van een glas wijn op een terrasje, met de Eeuwige Stad aan uw voeten... Magisch! 📍 blz. 90.

♥ **Beleef een unieke avond door een opera bij te wonen in de openlucht** met als decor de indrukwekkende overblijfselen van de **Terme di Caracalla**. In de zomer worden op deze uitzonderlijke plek niet alleen opera's, maar ook concerten en balletvoeringen gehouden door het Teatro dell'Opera di Roma. 📍 blz. 85.

♥ **Dompel uzelf onder in de wereld van de hedendaagse architectuur in het museum MAXXI**. Het museum bezit een boeiende collectie en het gebouw zelf is al net zo interessant. Het gebouw werd ontworpen door de Brits-Iraakse architecte Zaha Hadid. 📍 blz. 104.

♥ **Laat u verrassen door de Centrale Montemartini**, een plek waar oud en nieuw hand in hand gaan en dieselmotoren en stoomturbines van de

♥ **Denk na over de tijd die voorbijgaat**, zoals Toni Servillo in *La Grande Bellezza* van Paolo Sorrentino, terwijl u geniet van een diner in een van de zalen van Terrazza Borromini in het Palazzo Pamphilj boven de Piazza Navona. 📍 blz. 125.

© Jannisswerner/Getty Images Plus

De Via Appia Antica, ideaal voor een fietstocht

thermo-elektrische centrale van 1912 waken over meesterlijke kunstwerken. 📍 blz. 86.

♥ **Neem de fiets en volg de voormalige koninklijke weg, de legendarische Via Appia Antica**. Doe dit bij voorkeur op een zondag, wanneer de weg verkeersvrij is. 📍 blz. 101.

♥ **Wek de bijzondere persoonlijkheid van keizer Hadrianus weer tot leven** tijdens een bezoek aan het Teatro Marittimo in zijn villa in **Tivoli**. Wedden dat u na uw bezoek aan Rome meteen op zoek gaat naar het boek *Hadrianus' gedenkschriften*, de gefingeerde biografie van Hadrianus, geschreven door Marguerite Yourcenar? 📍 blz. 108.

ROME IN 3 DAGEN

De eerste dag

► Ochtend

Begin uw bezoek aan de stad in het Rome uit de oudheid: het **Colosseum★★★** (blz. 64), het **Forum Romanum en de Palatino★★★** (blz. 54) en ten slotte de **Piazza del Campidoglio★★★** (blz. 50).

► Lunch

Wandel naar het **Teatro di Marcello★★** (blz. 47) en lunch in het oude getto.

► Na de lunch

Trek naar het **Pantheon★★★** (blz. 39) en maak een ommetje om er een van de lekkerste koffies van Rome te drinken in **Caffè Sant'Eustachio** of **Tazza d'Oro** (blz. 125, 126). Kuier daarna rond in de straatjes van het barokke Rome. Bezoek zeker de kerken **San Luigi dei Francesi★★** (blz. 35)

en **Sant'Agostino★** (blz. 35). U ziet er enkele van de grootste meesterwerken van Caravaggio. Breng de rest van de middag door in het **Palazzo Altemps★★★** (blz. 34). Kuier op het einde van de middag rond op de **Piazza Navona★★★** (blz. 30), tussen de schilders en straatartiesten, en drink een wijntje in een van de vele wijnbars rond het plein.

► Avond

Dineer op de **Campo de' Fiori★★** (blz. 37) en breng in deze buurt ook de avond door.

De tweede dag

► Ochtend

De ochtend van de tweede dag staat in het teken van kunst en shoppen rond de **Piazza di Spagna★★★** (blz. 69) met een verplichte halte in het **Antico Caffè Greco** (blz. 129). Trek dan naar de **Piazza del Popolo★★** (blz. 68) en bezichtig de **Santa Maria del Popolo★★** (blz. 69).

► Lunch

Lunch rond de Piazza del Popolo of, bij mooi weer, in **Il Pincio** (blz. 74). U kunt ook picknicken in het park.

► Na de lunch

Zet koers naar de tuinen van de **Villa Borghese★★★** (blz. 74) voor een fijne wandeling en voor de schitterende **Galleria Borghese★★★** (blz. 74). Vergeet voor die laatste niet vooraf te reserveren. Keer terug naar het centrum via de **Trevifontein★★★** (blz. 76).

PANORAMISCHE UITZICHTEN

Rome is gebouwd op zeven heuvels met prachtige uitzichtpunten over de hele stad: Piazza del Campidoglio (blz. 50); Piazza del Quirinale (blz. 77); het terras van het Vittoriano (blz. 45); de Passeggiata del Gianicolo (blz. 90); het terras van het Castel Sant'Angelo (blz. 92); het park van Il Pincio (blz. 74) en de koepel van de Sint-Pietersbasiliek in het Vaticaan (blz. 97).

De Via dei Condotti voert naar de Trinità dei Monti op de achtergrond.

► Avond

Dineer in deze buurt en ga dan naar de **Piazza del Quirinale★★** (blz. 77) om te genieten van het uitzicht.

De derde dag

► Ochtend

Trek heel vroeg naar het **Vaticaan★★★** (blz. 92) en breng er de ochtend door in de **Sint-Pietersbasiliek★★★** (blz. 95) en de **Vaticaanse musea★★★** (blz. 97) met de adembenemende **Sixtijnse Kapel★★★** (blz. 99). Koop uw kaartje vooraf als u de wachtrij wilt vermijden.

► Na de lunch

Trek naar het **Castel Sant'Angelo★★★** (blz. 92) en loop langs de rechteroever van de Tiber naar de **Passeggiata del**

Gianicolo★ (blz. 90). Klim naar het terras van de Janiculum en geniet er aan het eind van de middag van een schitterend uitzicht op Rome.

► Avond

Dineer en breng de avond door in de populaire wijk **Trastevere★★** (blz. 89).

EEN DAGJE LANGER BLIJVEN

Hebt u nog tijd over, breng dan nog een dag door in Tivoli en ontdek er de Villa Adriana (blz. 108) en de Villa d'Este (blz. 110). Wie van Romeinse opgravingen houdt, kan ook de indrukwekkende vindplaats van Ostia bezoeken (blz. 105).

DE REIS VOORBEREIDEN

Formaliteiten

Identiteitspapieren – Alle onderdanen van een lidstaat van de Europese Unie moeten in het bezit zijn van een geldig paspoort. Minderjarigen die alleen reizen, moeten een geldig paspoort kunnen voorleggen, of een identiteitskaart met een toestemming van de ouders (verkrijgbaar in het gemeentehuis of op het politiebureau).

Douane – De wetgeving op het invoeren van producten (alcohol, sigaretten enzovoort) is gelijk voor alle landen van de Europese Unie. Meer informatie vindt u op de volgende websites: www.douane.nl, www.financien.belgium.be/nl/douane_accijnzen en www.agenziadoganemonopoli.gov.it.

Gezondheid – Of u nu voor een weekend of een langere periode naar Italië reist, zorg voor een Europese ziekteverzekeringskaart. U vraagt deze kaart gratis aan bij uw zorgverzekeraar. De kaart geldt in alle lidstaten van de Europese Unie en is persoonsgebonden (ieder lid van het gezin heeft dus een eigen kaart nodig, ook de kinderen).

Geldzaken

Munteenheid – De euro.

Geld pinnen – U vindt overal in Rome voldoende pinautomaten (**Bancomat**), ook in de stations en op de luchthavens.

Betalen – De meeste restaurants, hotels en winkels aanvaarden internationale betaalkaarten. Zorg ervoor

dat u ook altijd contant geld op zak hebt om te betalen in goedkope restaurants en in kleine winkels.

☎ *Bij diefstal van uw betaalkaart, zie het kader 'Noodnummers', blz. 15.*

Met de bus

☎ *'Aankomst in Rome', blz. 3.*

FlixBus (www.flixbus.nl) rijdt vanuit verschillende steden in België en Nederland naar Rome.

Met de trein

☎ *'Aankomst in Rome', blz. 3.*

VANUIT BELGIË

Rome is bereikbaar vanuit de grote steden in België, met meerdere overstappen.

NMBS - ☎ 070 79 79 79 - www.b-europe.com

VANUIT NEDERLAND

Rome is bereikbaar vanuit de grote steden in Nederland, met meerdere overstappen.

NS - ☎ 030 230 00 23 - www.nsinternational.nl

Met het vliegtuig

☎ *'Aankomst in Rome', blz. 3.*

Luchthaven Fiumicino - Leonardo da Vinci – 32 km ten zuidwesten van de stad - ☎ 06 65 951 - www.adr.it

Luchthaven Ciampino – 15 km ten zuidoosten van de stad - ☎ 06 65 951 - www.adr.it

GEWONE LUCHTVAARTMAATSCHAPPIJEN

ITA Airways – Elke week enkele rechtstreekse vluchten en vluchten met een overstap vanuit Brussel en Amsterdam naar Rome. ☎ 02 588 09 30 (België), 085 208 6740 (Nederland) - www.ita-airways.com

Brussels Airlines – Rechtstreekse vluchten vanuit Brussel naar Rome. ☎ 02 723 23 62 (België), 085 808 00 48 - www.brusselsairlines.com

KLM – Rechtstreekse vluchten vanuit Amsterdam naar Rome, of met overstap. ☎ 020 474 77 47 - www.klm.com

GOEDKOPE VLUCHTEN

Deze reisagentschappen vergelijken de tarieven van luchtvaartmaatschappijen.

Sommige bieden ook hotels aan:

Momondo – www.momondo.be

Skyscanner – www.skyscanner.nl

Vliegwinkel.nl – www.vliegwinkel.nl

Connections – www.connections.be

Vliegtickets.com –

www.vliegtickets.com

Easy Jet en Transavia bieden regelmatige vluchten naar Rome aan voor interessante prijzen:

Easyjet – Rechtstreekse vluchten vanuit Amsterdam naar Rome. www.easyjet.com

Transavia – Rechtstreekse vluchten vanuit Rotterdam naar Rome. www.transavia.com

Ryanair – Rechtstreekse vluchten vanuit Brussel, Charleroi en Eindhoven naar Rome - www.ryanair.com

Vueling – rechtstreekse vluchten en vluchten met overstap in Barcelona vanuit Amsterdam en Brussel naar Roma Fiumicino - www.vueling.com

Seizoenen en klimaat

Het klimaat in Rome, dat op 28 km van de zee ligt, is het hele jaar door overwegend gematigd. Het is er bijzonder aangenaam in **mei, juni, september** en **oktober**. In juli en augustus dalen de temperaturen zelden onder 30°C en wordt het overwegend drukkend warm. Anderzijds is de 'Eeuwige Stad' dan minder vervuild en rustiger omdat veel Romeinen in die periode met vakantie gaan. Helaas zijn ook veel bezienswaardigheden en restaurants gesloten. September en oktober zijn schitterende, zonnige en zachte maanden. November is een echte regenmaand waarin ook de temperaturen een duik nemen. In december kan het bijtend koud zijn in Rome, maar Rome bezoeken in de winter kan heel aangenaam zijn. Op de Piazza Navona zijn dan

© Prida 666

Rome heeft in elk seizoen veel te bieden.

talrijke lekkernijen te proeven ter ere van Befana, die op 6 januari komt. In maart en april klimmen de temperaturen weer wat, maar kent de stad vaak overvloedige regenbuien.

Toeristische informatie

ITALIAANS TOERISTENBUREAU

Voor hulp bij het organiseren van uw reis kunt u terecht bij de Italiaanse Nationale Dienst voor Toerisme, **ENIT** (Ente Nazionale Italiano per il Turismo):
- Emile Clausstraat 28, 1050 Brussel - ma.-vr. 11.00-16.00 u - ☎ 02 647 11 54 - brussels@enit.it - www.italia.it
- De Ruyterkade 5, 1013AA Amsterdam - ☎ 020 751 33 63 - amsterdam@enit.it - www.italia.it

TOERISTENBUREAUS IN ROME

De stad Rome heeft een centraal nummer in dienst genomen waarop u een overzicht kunt krijgen van de voornaamste culturele plekjes van de stad, de verschillende vervoersmogelijkheden, de bestaande opties om te overnachten, de verscheidenheid aan restaurants enzovoort: ☎ 06 06 08 (dag. 9.00-19.00 u).

Punti di Informazione Turistica (PIT)
Infopunten bij aankomst: luchthaven Fiumicino (Terminal 3 - aankomsthal internationale vluchten - dag. 8.30-18.00 u); luchthaven Ciampino (aankomsthal bagage - vr.-zo. 8.30-18.00 u); station Termini (perron 24 - dag. 9.30-19.00 u).

Infopunten in de stad: Fori Imperiali (Via dei Fori Imperiali - dag. 9.30-19.00 u); Castel Sant'Angelo (Piazza Pia - zomer dag. 9.30-19.00 u, winter dag. 8.30-18.00 u); Minghetti (Via Marco Minghetti - dag. 9.30-19.00 u);

Barberini (Via di San Basilio 51 - ma.-do. 9.30-12.30 u); San Pietro (Largo del Colonnato 1 - dag. 9.00-17.00 u); Piazza Campitelli (ma.-vr. 9.00-18.45 u).

NUTTIGE WEBSITES

www.060608.it – Heel uitgebreide website met nuttige adressen in Rome (in het Engels en Italiaans).

www.turismoroma.it – Officiële toeristische website van het stadsbestuur van Rome, met veel informatie over de bezienswaardigheden, vervoersmogelijkheden, opvoeringen enzovoort.

www.museiincomuneroma.it – Op deze website vindt u alle informatie over de musea die beheerd worden door de stad Rome, en hun collecties.

www.archeoroma.com – Goed gedocumenteerde website (alleen in het Italiaans) over de geschiedenis van de stad. U vindt er een goede beschrijving van de archeologische vindplaatsen in de stad.

www.beniculturali.it – De officiële website van het ministerie van Cultuur (alleen in het Italiaans), dat verscheidene archeologische vindplaatsen in de stad beheert.

www.coopculture.it – Op deze website kunt u toegangskaartjes kopen en vindt u alle praktische informatie over het merendeel van de musea en archeologische vindplaatsen in Rome.

www.vatican.va – De officiële website van het Vaticaan.

www.visittivoli.eu – De officiële website van de stad Tivoli.

www.timeout.com/rome – Op deze website vindt u een goede selectie aan restaurants, winkels en bezienswaardigheden, buiten de platgetreden paden.

PRAKTISCHE INFO

Ambassades

Ambassade van België – Via Giuseppe de Notaris 6 - ☎ 06 36 09 511 - www.italy.diplomatie.belgium.be

Ambassade van Nederland – Via Michele Mercati 8 - ☎ 06 32 28 60 01 - www.nederlandwereldwijd.nl

Bezichtigen

☎ 'Openingstijden', blz. 19.

TARIEVEN

De vermelde gegevens in deze gids zijn louter indicatief; prijzen en openingstijden kunnen wijzigen. Het is verstandig om vooraf de website te raadplegen of telefonisch te informeren. De tarieven gelden voor bezoekers die niet in groep reizen en geen korting

genieten. De toegangsprijs voor musea bedraagt meestal € 10-12, die van grote bezienswaardigheden is vaak meer dan € 15. De **nationale musea** zijn gratis toegankelijk voor wie jonger is dan 18 jaar en de eerste zondag van de maand voor iedereen.

Tijdens de **Settimana della Cultura** (Week van de cultuur), waarvan de datum per jaar verschilt, de Nacht van de Musea (in mei) en 'Natale di Roma' (☎ blz. 24) zijn sommige openbare instellingen gratis toegankelijk. U vindt meer informatie bij de Toeristenbureaus.

De **musea van de stad Rome** (netwerk *Musei in Comune* - www.musei.incomuneroma.it) zijn **het hele jaar door gratis** voor personen met een handicap en jongeren tot 18 jaar, en elke eerste zondag van de maand.

TOERISTISCHE PASSEN

Roma Pass – ☎ 06 06 08 - www.romapass.it - € 32 (48 u geldig) of € 52 (72 u geldig). Met de Roma Pass bezoekt u vrijwel alle musea en archeologische vindplaatsen in Rome. De eerste twee musea of vindplaatsen bezoekt u gratis, de volgende met korting. Bovendien is het gebruik van het openbaar vervoer inbegrepen. Opgelet: ook als u een Roma Pass hebt, moet u reserveren voor een bezoek aan de Galleria Borghese (☎ blz. 74). U vermijdt wel de wachtrij bij het Colosseum, de musea van het Capitool en het Castel Sant'Angelo. U kunt de pas online en in alle musea kopen.

NOODNUMMERS

Europees noodnummer – ☎ 112

Medische noodgevallen – ☎ 118

Mobiele app – 112 Where Are U (App Store, Google Play en Microsoft Store)

Politie – ☎ 113

Verloren voorwerpen – ☎ 06 67 69 32 14

Diefstal/verlies van betaalkaart:

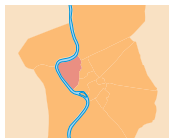
Belgische reizigers - alle betaal-

kaarten: ☎ +32 78 170 170

Nederlandse reizigers - alle betaal-
kaarten: ☎ +31 88 3855 372

PIAZZA NAVONA - CAMPO DE' FIORI ★★★

Rome is het centrum van de wereld en de wirwar aan steegjes rond de sierlijke Piazza Navona en het bedrijvige Campo de' Fiori vormt het centrum van Rome. Deze wijk vol renaissancepanden, barokkerken en bruisende fonteinen is een van de bekendste en ook een van de meest toeristische van de stad. Neem de tijd om rond te dwalen in de omliggende *vicoli*. U ontdekt steeds nieuwe schaduwrijke pleintjes, verrassende uithangborden, onverwachte balkons, een tweeduizend jaar oude trap... En overall voelt u een levensvreugde die u nergens anders in de stad terugvindt.

► **Bereikbaarheid:** Bus C3, 30, 70, 81, 87, 130, 492 en 628. De wijk wordt afgebaand door de Corso del Rinascimento, de Tiber, de Via Savelli en de Via Parione.

Detailkaart van de wijk blz. 33. Uitneembare vouwkaart C-D4-5.

► **Aanrader:** Start de dag met een kopje koffie in een van de cafés op de Campo de' Fiori. Zo kunt u meegenieten van het gebeuren op de markt ertegenover.

30

Piazza Navona ★★★

Dit plein behield de smalle en langwerpige vorm die het kreeg van Domitianus toen hij in 86 een stadion liet bouwen voor zijn Griekse spelen. Nu is het een voetgangersgebied en een gezellig en levendig plein. Atleten en dichters hebben plaatsgemaakt voor tekenaars, mimespelers, muzikanten en straatartiesten die er 's avonds hun kunsten komen vertonen.

In het midden van het plein staat de **Fontana dei Quattro Fiumi**★★★ of Vierstromenfontein, een barokmeesterwerk dat **Bernini** in 1651 voltooide. De beelden symboliseren vier rivieren, namelijk de Donau, de Ganges, de Rio de la Plata en de Nijl. Ze stellen de vier werelddelen voor. De legende vertelt dat de figuur van de Nijl gesluierd is

zodat hij de kerk Sant'Agnese in Agone, die ontworpen werd door Bernini's rivaal Borromini, niet zou zien. In werkelijkheid betekent het echter dat de bron van de Nijl in die tijd nog niet bekend was.

De centrale figuur op de **Fontana del Moro**, in het zuiden, werd ontworpen door Bernini. De **Fontana del Nettuno** aan de noordzijde van het plein dateert van eind 16de eeuw.

Sant'Agnese in Agone ★★

Via di Santa Maria dell'Anima 30/a - ☎ 06 68 19 21 34 - www.santagneseinagone.org - di.-zo. 9.00-12.30 u en 15.30-19.00 u.

In de 8ste eeuw werd een kapel gebouwd op de plek waar de H. Agnes een marteldood zou zijn gestorven.

De Piazza Navona, met vooran de Fontana del Nettuno, is een van de mooiste pleinen van Rome.

© Nicola Forenza/Getty Images Plus

Paus Innocentius X gaf Girolamo Rainaldi en zijn zoon Carlo in 1652 de opdracht de kapel om te bouwen tot familiekapel, grenzend aan zijn paleis. Tussen 1653 en 1657 zette **Borromini** deze werken voort. Uiteindelijk voltooidde een groep architecten het gebouw later in die eeuw. Borromini ontwierp een deel van de koepel en de voorgevel, wat ook is te zien aan de holronde beweging en de gebogen lijnen van de klokkentorentjes. Het **interieur**★, in de vorm van een Grieks kruis, is prachtig: de openingen in de pilaren van de koepel maken er een achthoek van. Bij de altaren hangen fraaie marmeren panelen, die het werk zijn van leerlingen van Bernini. Het stucwerk, het bladgoud en de schilderijen staan veraf van de sobere interieurs van Borromini en werden pas aan het eind van de 17de eeuw toegevoegd.

Santa Maria della Pace ★

Arco della Pace 5 - ☎ 06 68 80 40 38 - dag. 9.30-18.00 u.

Deze kerk, waarvan de voorgevel in de 17de eeuw gebouwd werd door Pietro da Cortona, bezit een bijzonder originele plattegrond in de vorm van een kort rechthoekig schip en een achthoekig deel met koepel. Onder het schip, bij de boog van de eerste kapel aan de rechterzijde, ontdekt u de vier **Sibillen**★, die Rafaël in 1514 schilderde.

Chiostro del Bramante ★

Via della Pace 5 (toegang tot de kloostergang links van de kerk) - ☎ 06 68 80 90 35 - www.chiostrodelbramante.it - dag. 10.00-20.00 u (za.-zo. tot 21.00 u). De kloostergang dateert van 1504 en is een van de eerste werken die **Bramante** in Rome vervaardigde. Het

UIT ETEN

Baguetteria del Fico.....	56
Beppe e i suoi formaggi.....	45
Checco Er Carettiere.....	22
Da Alfredo e Ada.....	24
Dar Poeta Pizzeria.....	55
Enoteca Cul de Sac.....	8
Enoteca L'Angolo Divino.....	5
Filetti di Baccalà.....	3
Forno Campo de' Fiori.....	75
Hostaria Costanza.....	41
Hosteria Grappolo d'Oro.....	15
Il Pagliaccio.....	34
Luciano Cucina Italiana.....	6
Pianostrada.....	63
Sora Margherita.....	57
Sto Bene.....	26
Supplizio.....	60

Trapizzino.....	66
Vio's Cooking.....	40
Yotvata.....	46

IETS DRINKEN

Barnum Café.....	4
Caffetteria-Bistrot Chiostro del Bramante.....	3
Coromandel.....	34
Enoteca il Gocchetto.....	1
Escosazio.....	16
I Dolci di Checco.....	41
Terrazza Borromini.....	2

WINKELN

Chez Dede.....	35
Forno Boccione.....	13
Ibiz Artigianato.....	6

Lela.....	30
Mercato di Campo de' Fiori.....	38
Retrò.....	5
Salumeria Roscioli.....	2

SBU (Strategic Business Unit).....	42
Society Limonta.....	43

UITGAAN

Jerry Thomas Speakeasy.....	12
Ma che siete venuti a fa?.....	18

OVERNACHTEN

Eitch Borromini.....	2
Hotel Navona.....	3
Hotel Portoghesei.....	5

UIT ETEN

Lekkerbekken maken een ommeetje langs het getto en Testaccio om gerechten te proeven die het resultaat zijn van een eeuwenoude traditie. Osteria's en pizzeria's serveren lekkere, klassieke gerechten maar ook gastronomen zullen niet ontgoocheld zijn: vernieuwende chefs vinden sinds enkele jaren de Romeinse keuken opnieuw uit. Veel adresjes zijn jammer genoeg gesloten in augustus. Vooral in de toeristische wijken en het historische centrum kan het druk zijn en is het aanbevolen vooraf te reserveren.

114

☞ *Onderstaande adressen vindt u terug op de **uitneembare vouwkaart** aan de binnenzijde van het omslag; zoek het overeenkomstige nummer (bv. 1). De aanwijzingen in het rood verwijzen eveneens naar deze kaart. De meeste adressen staan ook aangeduid op de detailkaart van de verschillende wijken.*

☞ 'Uit eten', blz. 22 en 'Gastronomie', blz. 167.

Piazza Navona - Campo de' Fiori

Detailkaart van de wijk blz. 33

MINDER DAN € 25

60 Supplizio – C5 - Via dei Banchi Vecchi 143 - ☎ 06 89 87 19 20 - www.supplizioroma.it - ma.-za. 11.30-16.00 u en 17.00-21.30 u (za. tot 22.00 u). Dit is het rijk van de *suppli alla romana*, gefrituurde rijstballen met gesmolten mozzarella, gloeiend heet geserveerd in een dun papieren servet.

Andere filialen: Via dei Coronari 25 en Via di San Francesco a Ripa 1.

63 Pianostrada – D5 - Via delle Zoccollette 22 - ☎ 06 89 57 22 96 - di.-zo. U eet hier zowel uitstekende streetfood als verfijnde gerechten. Neem plaats op de mooie binnenplaats die wel een overdekte tuin lijkt.

26 Sto Bene – D5 - Piazza della Trinità dei Pellegrini 88 - ☎ 06 68 72 101 - ma.-vr. 8.00-21.00 u, za.-zo. 10.30-22.00 u. In deze wijnbar op de hoek van het Palazzo Spada kunt u ook iets kleins eten of soep, lekkere hammen en kazen en allerlei panini's afhalen. Ook goede pasta en olijfolie om mee naar huis te nemen.

24 Da Alfredo e Ada – C4 - Via dei Banchi Nuovi 14 - ☎ 06 68 78 842 - di.-za. 12.00-15.00 u en 19.00-22.00 u. Hier eet u wat de pot schaft, zoals thuis. De eenvoudige, Romeinse gerechten lokken veel vaste klanten. Ze drinken er een glaasje wijn bij uit de streek Castelli Romani (Frascati en Marino).

56 Baguetteria del Fico – C-D4 - Via della Fossa 12 - ☎ 06 96 04 55 41 - do.-ma. 12.00-2.00 u, di.-wo. 17.00-2.00 u. Een niet te missen *paninoteca* die uw zintuigen verwert met een kennismaking met traditionele Italiaanse producten.

75 Forno Campo de' Fiori – D5 - Campo de' Fiori 22 - ☎ 06 68 80 66 62 - www.fornocampodefiori.com - ma.-za. 7.30-14.30 u en 16.45-20.00 u - *gesl. za. middag in juli-aug.* *Andere filiaal: Vicolo del Gallo - dag. 10.30-16.45 u.* Een historische 'oven' in

© Will Newton/Shutterstock.com

De ovenverse broodjes, pizza's en koekjes van Forno Campo de' Fiori vallen zowel bij de lokale bevolking als bij toeristen in de smaak.

deze wijk met pizza's, panini's en zoete specialiteiten. Ook de inwoners van de wijk komen hier graag smullen van de pizza's en broodjes die warm uit de oven komen.

3 Filetti di Baccalà – D5 - Largo dei Librari 88 - ☎ 06 68 64 018 - ma.-za. 17.30-23.00 u - *gesl. aug.* Dit huis is een omweg waard vanwege de authentieke sfeer en de specialiteit: gepaneerde en gefrituurde kabeljauwfilet, geserveerd met de beroemde Romeinse salade van *puntarelle* (bladcichorei), op smaak gebracht met knoflook en ansjovis.

8 Enoteca Cul de Sac – D4 - Piazza Pasquino 73 - ☎ 06 68 80 10 94 - www.enotecaculdesacroma.it - *dag.* 12.00-0.30 u. Deze wijnbar tegenover het beroemde beeld van Pasquino dankt zijn naam (letterlijk

'doodlopende straat') aan zijn lange smalle vorm. Een ruime keuze van wijnen en uitstekende gerechten.

5 Enoteca L'Angolo Divino – D5 - Via dei Balestrari 12/14 - ☎ 06 68 64 413 - www.angolodivino.it - *dag.* 11.00-0.30 u (*winkel ook 11.30-14.00 u*). Deze wijnbar dicht bij de Campo de' Fiori is ideaal voor liefhebbers van lekkere wijn die ook houden van kaas en antipasti. Er worden regelmatig proeverijen georganiseerd.

TUSSEN € 25 EN € 50

41 Hostaria Costanza – D5 - Piazza del Paradiso 65 - ☎ 06 68 61 717 - www.hostariacostanza.it - ma.-za. Hier serveert men lekkere gerechten met vlees en vis. Vraag als u vooraf reserveert om een plaatsje in de 'sala vecchia' (oude zaal) om de sfeer van weleer op te snuiven van deze voormalige theaterzaal.

15 Hosteria Grappolo d'Oro – D5 - Piazza della Cancelleria 80 - ☎ 06 68 97 080 - hosteriagrappolodoro.it - *dag.* 12.00-23.00 u. Deze moderne, gezellige trattoria is ideaal gelegen tussen de Campo de' Fiori en de Piazza Navona. U eet er goed bereide streekgerechten met ingrediënten van prima kwaliteit.

6 Luciano Cucina Italiana – D5 - Piazza del Teatro di Pompeo 18 - ☎ 06 51 53 14 65 - www.lucianocucinaitaliana.com. Hier bereidt 'de koning van de carbonara' (de verdiende bijnaam van chef Luciano Monosilio) klassieke gerechten in een nieuw jasje. Op het menu staat uiteraard (goddelijke) carbonara en duurdere gerechten die absoluut een ommetje waard zijn. Mooie eetzaal in de stijl van een bistro en gezellig terras.

KUNST EN ARCHITECTUUR

In Rome zelf werden weinig grote kunstenaars geboren, maar de stad is er altijd in geslaagd talent vanuit andere steden en streken aan te trekken.

De oudheid

De terracotta beelden en voorwerpen die in Etruskische graftombes werden gevonden, dragen duidelijk Griekse invloeden, maar de kleurrijke graf-fresco's beklemtonen ook het eigen karakter. Vanaf de 4de eeuw v.Chr. weken de Romeinse beeldhouwers steeds meer af van de Griekse stijl ten voordele van hun geliefde grandioze realisme. Deze tendens zette zich voort tijdens het keizerrijk en kunst kwam steeds meer ten dienste van de politiek, waarbij de werken steeds meer afweken van het Griekse schoonheidsideaal.

Wat architectuur betreft, bleek het Romeinse pragmatisme uit de wel-overwogen materiaalkeuze. De Grieken kozen voor marmer en graniet om hoekige gebouwen op te trekken, de Romeinen daarentegen werkten met **baksteen** en **beton** (voor het eerst gebruikt in de 2de eeuw v.Chr.) en konden zo ronde vormen bouwen, zoals bogen, gewelven en koepels. Muren genoten ook de voorkeur boven zuilen. Het Colosseum, het Pantheon van Hadrianus, de Thermen van Caracalla en de triomfboog van Constantijn getuigen van deze ontwikkelingen.

De middeleeuwen

Door Constantinopel van de troon gestoten als hoofdstad, bezet door de barbaren..., in de 6de eeuw was Rome een geruïneerde stad met nog slechts 20.000 inwoners. Vanaf de 10de eeuw was de stad het strijdtoneel van de paus en de Germaanse keizer. Tot de 15de eeuw waren de bouwwerken in de stad eerder bescheiden. De voornaamste gebouwen uit die tijd waren de burchten die adellijke families op strategische plaatsen lieten optrekken. Kerken hadden nog altijd een **basilicaal grondplan** zoals de eerste christelijke gebouwen (Santa Maria d'Aracoeli, Santa Maria in Cosmedin en San Clemente). Hun voornaamste versiering bestond uit fresco's en mozaïeken. Van de 11de tot de 13de eeuw vervaardigden de Romeinse mozaïekateliers weelderige werken, zoals dat van **Pietro Cavallini** (1273-1321) in de Santa Maria in Trastevere en de Santa Cecilia.

De periode van de 12de tot de 14de eeuw was gekenmerkt door het werk van de **Cosmati**, marmerbewerkers, die schitterende **bestratingen** aanlegden met kleine, kleurrijke motieven en kloostergangen opluisterden met ingelegd blauw, rood en verguld email op spiraalzuilen en friezen.

De renaissance

Tijdens de 15de en 16de eeuw leek er geen einde te komen aan de

Vertaling	Anja De Lombaert
Omslagontwerp	Keppie & Keppie
Omslagfoto	f11photo/Shutterstock.com
Foto's achterplat	Van links naar rechts: Nicola Forenza/Getty Images Plus - janniswerner/Getty Images Plus - Bernd Lauter/image BROKER/age fotostock
Ontwerp binnenwerk	Keppie & Keppie
Oorspronkelijke titel	Le Guide Vert Rome Week-end
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Directie	Florence Dyan
Uitgevers	Delphine Storelli (Michelin), Lieven Defour (Lannoo)
Redactie	Martine Bysschaert, Chiara ERCINI, Sara Fredaigue, Stéphane Guégan, Sophie Lhéraud, Maura Marca, Denis Montagnon, Gaia Puliero, Juliette Rolland, Delphine Storelli
Cartografie	Gabriel Dragu, Aura Mardari, Theodor Cefraga, Costina-Ionela Lungu Stadskaarten: © MICHELIN 2021 en © 2006-2018 TomTom. This material is proprietary and the subject of copyright protection, database right protection and other intellectual property rights owned by TomTom or its suppliers. The use of this material is subject to the terms of a license agreement. Any unauthorized copying or disclosure of this material will lead to criminal and civil liabilities.
Met dank aan	Dominique Auclair, Marion Capéray, Cristian Catona, Hervé Dubois, Bogdan Gheorghiu, Pascal Grougon, Caroline Pocho, Marie Simonet

© Cartografie: Michelin

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2022

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen...) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld. Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres	De Groene Reisgids Uitgeverij Lannoo Kasteelstraat 97 B-8700 Tielt degroenereisgids@lannoo.be	De Groene Reisgids Uitgeverij Terra Lannoo bv Postbus 23202 1100 DS Amsterdam Zuid-Oost info@terralannoo.nl
---------------------	---	---

www.lannoo.com

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/2022/45/359 - NUR 512 - ISBN 978-94-014-8701-6